

رهبری بیداری اسلامی در اصفهان

۱۷ شهریور ۱۳۹۴ ساعت ۱۶:۰۳

دکتر موسی نجفی در کتاب حکم نافذ آقا نجفی به بررسی زندگی این عالم بزرگوار یعنی حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ محمد تقی نجفی اصفهانی (ره) پرداخته و با استفاده از منابعی که در اختیار داشتند ابعاد زندگی ایشان را در حد وسع معرفی کرده اند.

مقدمه:

در تاریخ معاصر ایران وقتی نگاهی گذرا می اندازیم نقش تعیین کننده علما غیر قابل انکار است. در دوران قاجاریه کشور عزیزمان ایران در کوران حوادث متعددی قرار گرفته از واقعه تحریم تنباکو گرفته تا دوران مشروطیت و تشکیل مجلس ملی نقش علما انکار ناپذیر است. در همین دوران در شهر اصفهان عالمی ربانی زندگی می کرد که به برکت ایشان تحولات عمیقی در اصفهان، ایران و حتی جهان اسلام در جهات مختلف به وجود آمد. آقای دکتر موسی نجفی در کتاب حکم نافذ آقا نجفی به بررسی زندگی این عالم بزرگوار یعنی حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ محمد تقی نجفی اصفهانی (ره) پرداخته و با استفاده از منابعی که در اختیار داشتند ابعاد زندگی ایشان را در حد وسع معرفی کرده اند. ما هم به طور اجمال به معرفی بخش های مختلف آن می پردازیم. لازم به ذکر است که موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران این کتاب را در سال ۱۳۹۰ به چاپ رسانده اند.

معرفی کتاب:

دکتر موسی نجفی بعد از یک مقدمه و معرفی اجمالی این شخصیت در بخش اول به زندگانی شخصی، علمی و عرفانی این عالم ربانی پرداخته است که خود این بخش در چهار فصل تنظیم شده است. فصل اول به خاندان ایشان مربوط می شود و خاندان ایشان مورد بررسی قرار گرفته شده است در فصل دوم به حیات علمی ایشان پرداخته شده است. حیات علمی ای که از اصفهان شروع می شود و در ادامه به نجف اشرف ختم می شود. واقعه عجیبی از این دوران برای ایشان اتفاق می افتد که در زندگی آینده ایشان تأثیر بسزایی می گذارد. دکتر نجفی در صفحه ۳۱ اینچنین از این واقعه یاد می کند:

((...آقا نجفی، به جهت قصور ادراک، تا مدت ها از کوشش های علمی خود، چندان که باید ثمره ای بدست نمی آورد...اما در زمان اقامت در عتبات عالیات تحولی در ایشان به وجود می آید: بنا به نوشته خود آقا نجفی - در کتاب مفتاح السعادة - وقتی از حصول مطلوبش که یافتن ملکه استنباط و رسیدن به مقام اجتهاد بود، مأیوس شد، در کربلا در یکی از ایام زیارت امام حسین

(علیه السلام) ، دست به دامان امام حسین (علیه السلام) زده و حبیب ابن مظاهر را شفیع آستانش قرار داد . بدنبال این توسل مشکل او رفع می شود.))

در ادامه با اساتید ایشان میرزا محمد حسن شیرازی(صاحب فتوای تحریم تنباکو)، شیخ مهدی آل کاشف الغطاء، شیخ راضی نجفی و سید علی آقا شوشتری آشنا می شویم. ایشان بعد از رسیدن به مدارج بالای علمی به اصفهان برای ترویج و تبلیغ و تدریس به اصفهان باز می گردند. در اصفهان ایشان علاوه بر تبلیغ به تربیت شاگرد می پردازند که دکتر نجفی اسامی ۹۳ نفر از ایشان را در کتاب آورده است. در قسمت بعد نگاهی به ویژگی های شخصیتی و اخلاقی ایشان شده است. در فصل چهارم و انتهای بخش اول هم حیات عرفانی ایشان بررسی شده استحیات عرفانی ای که با توجه به زمینه خانوادگی آشنایی با شخصیتی چون سید علی شوشتری شکل گرفته و در ادامه چنانکه موسی نجفی نقل می کند بعد از آشنایی با یکی از اولیای خدا به کمال خود می رسد. در ادامه این بخش نمونه هایی از مکاشفات ایشان آورده شده است. برخی ویژگی های عرفانی ایشان که دکتر نجفی در این کتاب ذکر کرده است عبارت اند از: تقید به شریعت، تلاش و جدیت ، دعا و توسل. موسی نجفی در ادامه مواردی از تعلیم عرفانی ایشان را آورده اند. و با آوردن این تعلیمات بخش اول کتاب به پایان می رسد. در بخش دوم اصول اندیشه و عمل سیاسی ایشان بررسی شده است . شریعت محوری و دغدغه اجرای شریعت اولین بخشی است در این فصل به آن پرداخته شد است . فصلی که اقدامات آقا نجفی علیه تبلیغات مذهبی مسیحیان و فشار بر اتباع بیگانه برای رعایت ضوابط مسلمانان، را در بردارد . فصل ششم را دکتر نجفی به نوشته ها و تحقیقات حجت الاسلام دکتر نعیمیان که در رابطه با ولایت عامه فقیه از نگاه آقانجفی پرداخته، اختصاص داده است . این قسمت در نوع خود جالب و کاری نو و ابتکاری جالب است . موسی نجفی در این بخش به مبانی علمی و زمینه های بحث ولایت فقیه پرداخته و به خوبی این موضوع را باز کرده است. در فصل هفتم و قسمت سوم این بخش استعمار ستیزی آقا نجفی مورد بررسی دکتر نجفی قرار گرفته است. از ویژگی های کتاب دکتر نجفی این است که ایشان در ابتدای هر قسمت توضیح مختصری از رویداد مورد نظر بدست می دهد و در ادامه با توجه به اسنادی که در اختیار دارد مواضع آقا نجفی را در آن زمینه بررسی می کند در این فصل و فصل های بعدی این ویژگی به خوبی در کتاب دیده می شود. اهتمام و فعالیت ویژه آقانجفی در برابر اولتیماتوم روسها ، تلگراف های متعدد ایشان که بین شخصیت های مختلف رد و بدل شده قسمت های مختلف این بخش است. مولف در ادامه به فعالیت های فرهنگی آقانجفی مخصوصا اقداماتی که علیه بابیان انجام داده اند، پرداخته است، اقداماتی که باعث شد آقا نجفی و برادرشان چندین بار توسط دربار قاجار به تهران فرا خوانده شوند و به تهران تبعید شوند. اقتدار ایشان در آمدن به تهران و ملاقات با ناصر الدین شاه و استقبال گسترده از ایشان در تهران از ویژگی هایی است که در اسناد موجود در این بخش به کرار دیده می شود. ایشان حتی بعد از بازگشت از تهران کار محاکمه بابیان را از طریق نامه به میرزا حسن آشتیانی پی می گیرند. از مطالب دیگری که در این قسمت می شود به آن اشاره کرد بیان تبلیغات منفی بابیان و بهاییان در علیه آقا نجفی می باشد که نشان از میزان کینه و دشمنی آنها نسبت به ایشان دارد. در قسمت بعدی مولف، به فعالیت های اقتصادی آقا نجفی می پردازد. فعالیت هایی که برای امروز ما نیز عبرت هایی دربر دارند. تشکیل و تأسیس شرکت اسلامی، نامه های متعدد به اشخاص مختلف در رابطه با تولیدات داخلی و استفاده عملی ایشان از تولیدات داخلی و اسلامی تنها گوشه هایی از این مبارزه را در برمی گیرد. در صفحه ۱۸۸ واکنش کاردار انگلیس نسبت به اقدامات آقانجفی را اینچنین می بینیم او در گزارشی این چنین عنوان می کند:

((...آقا شیخ محمد تقی [آقا نجفی] و دو برادرش، یعنی شیخ محمد علی و شیخ نور الله، تاکنون بارها برای بازرگانان انگلیسی مزاحمت ایجاد کرده و باعث ضرر و زیان آنان شده اند و دو بار نیز خرید کالا های اروپایی را تحریم کرده اند...))

لازم به ذکر است که ابعاد مختلف این مبارزات را دکتر نجفی در این قسمت کتاب آورده اند. در ادامه سیاست اتحاد اسلامی با حفظ هویت شیعی ایران از دیدگاه آقا نجفی بررسی شده است. نگاهی که همچون نگاه اقتصادی آقا نجفی برای امروز ما کارساز خواهد بود. فصل هشتم این کتاب به مبارزات و مقابله با ظلم و استبداد و حمایت از مردم و نیازمندان اختصاص دارد. فصلی که در بردارنده حمایت از مظلومین بختیاری در سال ۱۳۱۰، مبارزه با ظل السلطان، حاکم ظالم و مستبد اصفهان، مبارزه با استبداد بختیاری در مشروطه دوم و تبعات آن، اقدام در اواخر عمر جهت برکناری حاکم ظالم و واکنش کنسول روس را در بر دارد. این فصل پایان دهند بخش دوم این کتاب می باشد.

در بخش سوم با عنوان رهبری بیداری اسلامی در اصفهان اقدامات ایشان در دوران تحریم تنباکو و دوران مشروطیت مورد بررسی قرار گرفته شده است. در این بخش می بینیم که فشار های زیادی از جانب دول استعماری و ظل السلطان به ایشان وارد می شود ولی ایشان ذره ای از هدف خود سست نمی شود. و به مبارزه خود ادامه می دهد. در قسمت مشروطیت این کتاب هم مواضع آقا نجفی درباره بالا پایین های مشروطیت بررسی شده که ابهامات زیادی با مطالعه آن رفع می شود. بخش چهارم کتاب دکتر نجفی اختصاص به وفات ایشان و ماجرای عزاداری با شکوه مردم اصفهان و همچنین نقل خاطرات و داستان های مختلف از ایشان دارد.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۰۶۹۷/اصفهان-اسلامی-بیداری-رهبری/۲۰۶۹۷>